

AKADEMIK ZDENKO ŠKRABALO

(govor na ispraćaju na Krematoriju u Zagrebu 17. siječnja 2014.)

Poštovani suradnici, prijatelji, zdravstveni i društveni velikodostojnici!

Već u ranom djetinjstvu u rodnom Somboru akademik Škrabalo suočio se s izuzetnim zahtjevima života u multinacionalnoj zajednici, zbog čega se već u toj ranoj dobi morao koristiti istovremeno hrvatskim, njemačkim i mađarskim jezikom. Drugi svjetski rat upoznao ga je, kao učenika, s osjećajem nepravde, ranjenicima, bolom i potrebom za nužnom pomoći ranjenicima, posebno psihološkom. S diplomom Medicinskog fakulteta u Zagrebu vratio se u Sombor na obavezni rad u primarnoj zdravstvenoj zaštiti. Po završetku započeo je specijalizaciju naprije u bolnici u Somboru, kasnije u Klinici Rebro, da bi s doc. Hauptmannom i kolegama prešao u Bolnicu Ozren Novosel (današnju Kliničku bolnicu Merkur), u kojoj je proveo najveći dio svoga života i rada. To je bilo razdoblje u kojem su do punog izražaja došle njegove aktivnosti i entuzijazam kroz cjelodnevni stručni, znanstveni, a kasnije i nastavni rad. Prvi opis infekcije piroplazmozom u ljudi, intenzivni rad u dijagnostici i liječenju internih bolesti, odlazak na stručna usavršavanja i kongrese na način kako je to manjak financija odredio, obilježili su cijelo to razdoblje.

Od 1961. godine inicijativa prof. dr. Vrhovca u svezi sa šećernom bolešću postupno se smanjuje, doc. Trgo, koji ga je nasljedio, prestaje s aktivnostima u dijagnostici i liječenju osoba sa šećernom bolešću i u tom prostoru akademik Škrabalo pronalazi područje rada koje će obilježiti cijeli njegov medicinski život – endokrinologiju i dijabetologiju. Sveobuhvatni pristup endokrinologiji, tada već kao asistenta Medicinskog fakulteta, omogućuje mu objavljivanje rezultata o problemima endemske gušavosti,

ranoj primjeni sprečavanja endemske gušavosti korištenjem joda, dijagnostici bolesti aspiracijskom citodijagnostikom te dijagnostici i liječenju bolesti muških spolnih žlijezda u sklopu liječenja bračne neplodnosti, koja se do tada razmatrala gotovo isključivo kao ženski problem. Mala skupina entuzijasta nastavlja rad u prostorijama u Bolnici za traumatologiju zahvaljujući pomoći bolesnikā, kasnije u Centru za dijabetes u Petrinjskoj ulici, kada počinje znatniji razvoj diabetologije na zasadama javnozdravstvenog pristupa – rane dijagnostike, epidemiologije i razvojne organizacije na temelju prikupljenih podataka o broju bolesnika i financijskim mogućnostima društva. Stručni odbor za dijabetes nastaje 1965., a slijedi nacionalna javnozdravstvena inicijativa o dijagnostici i liječenju potvrđena u Hrvatskom saboru 1971. godine i objavljena u Narodnim novinama, kao svjetski presedan koji će postupno postati hrvatski model, ali i suprotnost privatnoj, profitabilnoj inicijativi organizacije tada prihvaćenoj u svijetu. Akademik Škrabalo tijekom rasta i razvoja ustanove posebno je stimulirao mogućnosti za rad i napredovanje mlađih kolega čije je napredovanje ovisilo isključivo o vlastitoj inicijativi. Zajedničkom inicijativom poslijediplomski studij zaštite bolesnika sa šećernom bolešću postaje diabetologija, najprije nacionalna, a kasnije međunarodna, na engleskom jeziku. Međunarodne aktivnosti bitno se povećavaju, posebno prema zemljama u razvoju. Tiskaju se časopisi *Diabetologia Croatica*, *Delivery of Health Care for Diabetics*, *Communications*, *Facts about Croatia*; neki od njih izdaju se još od 1972. godine.

Samostalnost ustanove uspostavljena je 1987. godine, kada je uz pomoć bolesnika sagrađena nova zgrada Zavoda za dijabetes, endokrinologiju i bolesti metabolizma *Vuk Vrhovac* i kada počinje procvat, svrsishodnost, sveobuhvatnost stručnih, organizacijskih i znanstvenih aktivnosti: svjetski centar za distribuciju podataka o šećernoj bolesti, suradna ustanova Svjetske zdravstvene organizacije, potpredsjedništvo akademika Škrabala u svjetskom udruženju osoba sa šećernom bolešću, nacionalni centar za ispitivanje i liječenje neplodnosti u muškaraca, referentni centar za šećernu bolest Republike Hrvatske, zajednički znanstveni programi s nizom svjetskih klinika i susreti s predavanjima u Zavodu za dijabetes, ali i nji-

hovim inozemnim sveučilištima, aktivnost savjetnika Svjetske zdravstvene organizacije i rad u svijetu. Mogli bismo naglasiti da je rad akademika Zdenka Škrabala načinom rada, uspješnošću rezultata i međunarodnom prepoznatljivošću analogan radu prof. Štampara, ali ne za zarazne već za kronične nezarazne bolesti. Nažalost, u posljednjih 10 godina, koliko je prošlo od otkrivanja dugotrajne bolesti akademika Škrabala, nije mogao objavljivati radove kojima bi se taj status potvrdio.

Izuzetna međunarodna aktivnost akademika Škrabala i njegova poznanstva u svijetu stavljena su u službu Domovinskog rata – Zdenko Škrabalo postao je najprije koordinator zdravstva Hrvatske s međunarodnim organizacijama, zatim ministar vanjskih poslova te poslije toga veleposlanik u europskim zemljama.

Godine 1992. prof. Škrabalo postaje članom Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti.

Zbog svih aktivnosti, akademik Škrabalo nagrađen je i odlikovan: Nagradom za životno djelo Republike Hrvatske, Odlikovanjem Reda kneza Branimira s ogrlicom i Reda Danice hrvatske s likom Katarine Zrinski te Spomenicom domovinske zahvalnosti, nabrojimo samo neke.

Dragi Zdenko, pozdravljam te i opraštam se od Tebe u ime djelatnika Sveučilišne klinike *Vuk Vrhovac*, Kliničke bolnice *Merkur* i u svoje osobno ime, kao od dragog učitelja, suradnika i prijatelja. Tužan sam što smo te izgubili, ali sam ponosan što sam mogao raditi uz Tebe te nastaviti i oplemenjivati Tvoje djelo.

Dragi Ante, Suzana i Tonka, cijenjeni članovi obitelji, upućujem Vam tihiu sućut. Snivaj, Zdenko, snivaj, počivao u miru, neka ti je laka hrvatska zemlja i vječna slava!

